

VERSLAG van de vergadering van de Statencommissie Wonen, Maatschappij en Cultuur van 18 november 2013 in landgoed Oud-Amelisweerd te Bunnik

Aanwezig: mw.drs. U.P. Blom (voorzitter), mw. A.M.A. Pennarts (gedeputeerde), mw. A.C. Boelhouwer (GroenLinks), drs. J.G. Boerkamp (D66), mw. E.J. Broere (PVV), drs. K.E. Driehuijs (PvdA), mw. W.M.M. Hoek (50PLUS), mw. H.J. Keller (PvdD), drs. A.H.L. Kocken (VVD), dhr. J. Marchal (SGP), mw. E. Nap (CDA), dhr. A.J. Schaddelee (ChristenUnie), drs. T.W. Schipper (SP), dhr.drs. W.J. Ubaghs (PVV) en mw. P.J. van Viegen MSc (PvdA);

Met kennisgeving afwezig: drs. R.E. de Vries (gedeputeerde), mw.drs. F.M. Alsem (VVD), dhr. M.M.O. Boer (SP), J. Germs (VVD), dr. I. Thonon (D66), mw.drs. J.C.M. Versteeg (D66); C. Westerlaken (CDA);

Van ambtelijke zijde aanwezig: mw. M.L. Engelsman (commissiegriffier) en mw. M.J. Strijbos (verslag).

---

1. Opening

De voorzitter van het bestuur van museum Oud- Amelisweerd/Armandomuseum, de heer James van Lidth, heet de aanwezigen welkom in het museum. Na afloop van de vergadering zal de directeur, mevrouw Yvonne Ploum een rondleiding over het landgoed verzorgen.

De heer Van Lidth dankt de provincie voor alle financiële, ambtelijke en bestuurlijke steun.

De voorzitter, mevrouw Blom, opent de vergadering met een woord van welkom.

De berichten van verhindering worden doorgenomen. De voorzitter staat stil bij de afwezigheid van mevrouw Alsem, wier echtgenoot op 8 november jongstleden is overleden. Mevrouw Alsem zal langzaam aan weer wat van haar taken oppakken.

Op verzoek van gedeputeerde Pennarts vindt deze vergadering op landgoed Oud-Amelisweerd plaats. De voorzitter dankt de directeur, mevrouw Ploum, voor de ontvangst. De consequentie van het vergaderen op deze bijzondere locatie is dat er geen standaard geluid is en dat er dus geen geluidsopname van de vergadering zal zijn.

2. Vaststelling agenda

De voorzitter vraagt of de commissieleden akkoord gaan met het verzoek van D66 om agendapunten *7. Statenvoorstel verdeling Erfgoedparels 2013* en *8. Presentatie Erfgoedmonitors* om te wisselen. De commissieleden stemmen hiermee in.

De agenda wordt aldus vastgesteld.

3. Mededelingen

Hier wordt geen gebruik van gemaakt

4. Verslag van de vergadering van de Statencommissie Wonen, Maatschappij en Cultuur van

7 oktober 2013

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

5. Rondvraag

De regionale transitiearrangementen voor de jeugdzorg worden besproken in het woordvoerdersoverleg van 9 december aanstaande. Mevrouw Van Viegen is van mening dat

dit onderwerp ook in de Statencommissie naar voren zou moeten komen en stelde eerder schriftelijk de volgende vragen hierover:

- Hoe beoordeelt gedeputeerde Pennarts de regionale transitiearrangementen en hoe interpreteert zij de beoordeling hiervan door de Transitiecommissie Jeugd?
- Veel gemeenten verkeren financieel gezien in een moeilijke positie. Hoe gaat de gedeputeerde om met de beoordeling richting gemeenten als in 2013 door het Rijk nog geen duidelijkheid over de financiën kan worden gegeven?

Gedeputeerde Pennarts memoreert dat op 9 december in het woordvoerdersoverleg het door de gemeenten opgestelde uitvoeringsprogramma 2014 en het bovenregionale deel van het transitiearrangement zullen worden besproken. Ook komen aan de orde de inkoop en contractering door gemeenten. In deze fase van het traject worden de bovenregionale aspecten minder, de processen krijgen steeds meer een regionaal karakter.

In de eindrapportage heeft de Transitiecommissie Jeugd het regionale transitiearrangement van de gemeente Utrecht onder categorie 1 geschaard, terwijl de meeste regio's in categorie 2 en sommige in 3 vallen. In de provincie Utrecht zijn geen regio's waarover de Transitiecommissie Jeugd zich echt zorgen maakt.

GS hebben naar aanleiding van de eindrapportage een brief naar de staatssecretaris gestuurd waarin zij hun zorgen uiten over de budgetonzekerheid. Van zekerheid zal pas sprake zijn in mei 2014, dit maakt het voor gemeenten erg moeilijk om tot goede afspraken te komen.

In IPO-verband buigt men zich over de vraag aan welke voorwaarden moet worden voldaan om helderheid te krijgen. Er is nog niet voldaan aan de eisen dat er duidelijkheid over de frictiekosten moet zijn en dat continuïteit van zorg en behoud van infrastructuur worden gewaarborgd. Dat heeft geleid tot een brief van Jeugdzorg Nederland waarin voor een drie jaar zekerheid wordt gepleit.

De discussie wordt duidelijk scherper. Het wachten is op een toekenning van een budget door het Rijk. Vóór 9 december is er nog een overleg met de wethouders waarin de vervolgstappen besproken worden, de uitkomst hiervan kan vervolgens naar de Staten worden teruggekoppeld.

6. Termijnagenda

- De heer Kocken wijst erop dat op 10 februari 2014 de evaluatie Cultureel ondernemerschap staat gepland terwijl voor deze middag een tussentijdse evaluatie staat geagendeerd. De tijdspanne tussen november en februari lijkt hem wat kort, ook omdat het programma nog doorloopt. Gedeputeerde Pennarts licht toe dat in deze vergadering de presentatie centraal staat. Het is de bedoeling dat er in februari een schriftelijke rapportage voorligt.
- Gedeputeerde Pennarts wijst erop dat de bespreking van het koersdocument HollandseWaterlinie is verschoven naar maart 2014. Indien de commissieleden hier behoefte aan hebben, kan een tussentijdse evaluatie in januari 2014 worden gepland. Hieraan blijkt geen behoefte te bestaan binnen de commissie.

8. Presentatie Erfgoedmonitors

Gedeputeerde Pennarts leidt de presentatie in. Utrecht is de eerste provincie die restauratieachterstanden in kaart brengt. De informatie wordt in eerste instantie door de provincie gebruikt, tevens wordt de informatie gebruikt om met subsidieverstrekende instanties en met eigenaren te inventariseren waar behoefte aan restauratie is. Zo kan men tot

een goed gefundeerde, financieel gedreven inschatting komen van wat voor objecten steun zullen ontvangen.

De voorzitter geeft het woord aan de heer Wichert van Dijk, directeur Stichting Monumentenwacht Utrecht.

Aan de hand van een beamerpresentatie geeft de heer Van Dijk een presentatie over de Utrechtse Erfgoedmonitor. De sheets worden als bijlage 1 aan het verslag toegevoegd. De heer Jan-Hylke de Jong van bureau Fenicks geeft een presentatie over de digitalisering van de verkregen informatie. De vele informatie is vastgelegd in een database en is, voor bijvoorbeeld beleidsmedewerkers, altijd opvraagbaar in een beveiligde omgeving.

De voorzitter dankt de heren Van Dijk en De Jong voor hun presentatie.

De voorzitter geeft de commissieleden de gelegenheid om vragen te stellen.

Mevrouw Hoek vraagt of de begrenzings van de buitenplaatsen die een biotoop hebben ook in de database zijn opgenomen.

De heer De Jong laat weten dat die informatie zo nodig hierin kan worden opgenomen.

Mevrouw Huising (ambtelijk ondersteuner) wijst er op dat dit besloten informatie betreft die is bedoeld voor ambtenaren. De informatie over buitenplaatsen zal worden opgenomen in de cultuurhistorische atlas.

De heer Boerkamp constateert dat per gemeente inzichtelijk is hoe de staat van onderhoud van de buitenplaatsen is en vraagt of het college deze informatie meeneemt in haar gesprekken met de gemeenten. Bijv. bij bespreking van de ruimtelijke agenda.

Mevrouw Boelhouwer zou de gebruikte criteria graag meer transparant zien, zo zou te lezen moeten zijn hoe de criteria zich tot elkaar verhouden, welke criteria bijvoorbeeld zwaarder wegen.

De heer Marchal zijn de witte gedeelten opgevallen waarvan geen gegevens bekend zijn. Hij vraagt in hoeverre de monitor volledig is.

De financiële kant is voor gemeenten een probleem en hij informeert naar hoe GS dit in de aanpak vertalen.

Gedeputeerde Pennarts laat de fractie van GroenLinks weten dat de staat van onderhoud van de buitenplaatsen wordt meegenomen in de dialoog met de gemeenten. De extra informatie geeft ook een beeld van verdere factoren als de economische waarde en de verdien capaciteit. Ook de biotoop wordt hierbij betrokken, hierin worden de kernkwaliteiten van een gebied beschreven waardoor gemeenten beter kunnen beoordelen wat zij wel of niet wil toestaan. Dit is wel tegenstrijdig: men wil behouden wat men heeft, maar men moet ook ontwikkeling toestaan om het behoud te faciliteren.

De gedeputeerde antwoordt de SGP-fractie dat er in de witte gebieden geen buitenplaatsen zijn. Als een andere categorie, bijvoorbeeld kerken of agrarisch erfgoed, wordt onderzocht, dan zullen andere gebieden wit zijn. Als het onderzoek naar erfgoed zal zijn afgerond, is de hele provincie ingekleurd.

De gedeputeerde reageert op vraag van de fractie van D66 dat zij dit inderdaad bespreekt met gemeenten. De heer Boerkamp reageert dat het hem om het college gaat in brede zin, de gedeputeerde bevestigt dit.

In reactie op de vraag van mevrouw Boelhouwer laat de heer De Jong weten dat het beter dan tevoren, door de samenwerking tussen de verschillende partijen, mogelijk is om te zien hoe de criteria zich tot elkaar verhouden. De huidige tool heeft een solide en objectieve cijfermatige onderbouwing in beleidskeuzes. Er is sprake van een objectieve vergelijking tussen de gemeenten onderling.

De monitor zou ook aangevuld kunnen worden met andere elementen en het is natuurlijk altijd mogelijk om op basis van afwegingen andere keuzes te maken.

De heer Van Dijk benadrukt dat de monitor weliswaar een continu proces is, maar dat de achterstand van buitenplaatsen dit ook zou moeten zijn. Bij kleinere monumenten is vaak sprake van een zekere continuïteit in onderhoud, bij grotere monumenten komt het nogal eens voor dat er, nadat er voor grote bedragen is gerestaureerd, te weinig is voor het onderhoud. Zo is de Monumentenwacht in de vier/vijf jaar na de restauratie niet betrokken geweest bij Oud-Amelisweerd. Het risico is groot dat uitgesteld onderhoud relatief duurder uitvalt.

Gedeputeerde Pennarts wijst op het totaalbedrag aan achterstallige restauratie: € 30 miljoen op rood en € 21 miljoen op groen. Een hulp daarbij was de educated guess, een objectivering van de situatie.

Een bedrag van € 51 miljoen is weliswaar een mooi bedrag, doch de heer Van Dijk stelt dat hier het gewenste kwaliteitsniveau bepalend is.

De heer Kocken is geschrokken van de mededeling dat panden die met subsidie zijn gerestaureerd achterstallig onderhoud vertonen. Hij vraagt de gedeputeerde of de continuïteit van het onderhoud als subsidie-eis wordt opgenomen.

Gedeputeerde Pennarts veronderstelt dat hierover wat in subsidie-eisen zal zijn opgenomen. Zij staat achter dit idee. Wellicht kunnen periodieke controles door de Monumentenwacht worden opgelegd.

Mevrouw Hoek vraagt of er bij dit alles ook aan de inzet van duurzame materialen wordt gedacht. Door luchtvervuiling is de aantasting groter dan destijds het geval was.

De heer Van Dijk memoreert dat er in de wereld van monumenten verschillende scholen te herkennen zijn. De Monumentenwacht Utrecht is voor een sober, doelmatig en hergebruik van materialen maar staat tevens open voor nieuwe methodieken. Ook modernere materialen kunnen op een mooie manier worden toegepast. Zo staan op het dak van het Mauritshuis een aantal kunstvoorwerpen van kunststof, hieraan hoeft geen onderhoud te worden gepleegd. Dergelijke keuzes moeten bij een restauratie worden gemaakt.

Refererend aan de opmerking van de heer Van Dijk over Oud-Amelisweerd vraagt de heer Schipper wanneer Oud-Amelisweerd is gerestaureerd. Ook vraagt hij de heer Van Dijk om een inschatting van het bedrag van het achterstallig onderhoud.

Het is de heer Van Dijk niet mogelijk om op dit moment een inschatting te maken. Hij schilderwerk in ieder geval aan een reguliere onderhoudsbeurt toe.

7. **Statenvoorstel verdeling Erfgoedparels 2013**

De heer Boerkamp vraagt waarom Hylkema Consultants zo laat is ingeschakeld. Ook vraagt hij zich af wat er met het resterende bedrag gebeurt.

Mevrouw Boelhouwer vindt de rapportage goed en helder.

Zij sluit zich aan bij de eerste vraag van de heer Boerkamp.

Mevrouw Boelhouwer informeert naar de reden van het inschakelen van een extern bureau als er ook een Erfgoedmonitor is.

De heer Kocken vindt het een goed voorstel.
Hij informeert of de monitor ook wordt onderhouden.

De heer Schipper sluit zich aan bij vraag van de heer Kocken.

Ook de heer Marchal vindt het een prima voorstel. Hij merkt het volgende op:

- Er is nog een grote lijst van restauratieachterstanden. Hopelijk kunnen meer gelden worden vrijgemaakt en nemen zowel provincie als gemeenten hier hun verantwoordelijkheid.
- In de op komst zijnde Erfgoedmonitor 2 staan onder meer kerken genoemd. De SGP-fractie zou er voorstander van zijn dat de Cunerakerk en de Domtoren aan die lijst worden toegevoegd.
- De afwegingen rond de verdeling van de gelden zijn zelf lastig te maken. Zijn fractie vertrouwt erop dat voor de juiste projecten is gekozen.
- Jaarlijks wordt € 100.000 gereserveerd voor het ontwikkelen van het monitoringsysteem. De heer Marchal vraagt zich af of dit bedrag elf jaar lang nodig zal zijn. Zijn fractie ziet bij voorkeur dat de middelen bij Erfgoedparels en monumenten zelf komen.

Mevrouw Hoek constateert dat voor 2013 een bedrag van €175.000 resteert. Dit betreft alleen de buitenplaatsen en zij vraagt of er niets in andere Erfgoedparels wordt geïnvesteerd. Zij wijst erop dat in 2012 ook veel geld naar de buitenplaatsen is gegaan in het kader van het Jaar van de Historische Buitenplaatsen. Op zich staat mevrouw Hoek hier achter, zij spreekt enkel haar zorg uit over hoe zich dit verhoudt tot andere monumenten.

In reactie op een vraag van de heer Boerkamp licht mevrouw Broere toe dat men op Gunterstein bij gekapte bomen contact met de HUL moet opnemen. Zij meent dat de eigenaren het hout zelf mogen verkopen en zij zou hier ook voor pleiten.

Mevrouw Keller geeft aan verheugd te zijn over de zeven toekenningen. Zij hoopt dat de andere buitenplaatsen niet een onderhoudsachterstand oplopen en pleit voor het instellen van een reserve voor klein onderhoud.

De heer Driehuijs deelt mee dat de PvdA blij is dat er een aanzienlijk bedrag wordt uitgetrokken voor het erfgoed in de provincie.

Hij heeft de volgende vragen naar aanleiding van het voorstel:

- Hoe zijn de bedragen tot stand gekomen en wat waren daarbij de afwegingen? Het inhuren van extern bureau lijkt objectief, maar de bedragen worden niet onderbouwd. Zijn fractie zou hier graag meer inzicht in krijgen.
- Hoe worden Erfgoedparels gedefinieerd? Het is wat eenzijdig, naast landgoederen zijn er andere erfgoeddragers.
- Zijn fractie heeft vragen bij de gehanteerde criteria, waarom is de eis dat de buitenplaatsen een Rijksmonument zijn? Voor andere objecten die niet op lijsten staan vermeld, kan het juist harder nodig zijn.
- Het Broeder en Zusterplein in Zeist wordt opgeknapt. Wat houdt rood hier in, betekent dit dat € 300.000 wordt uitgetrokken voor het herbestraten van een plein?
- Het achterstallig onderhoud van € 51 miljoen is zeer zorgelijk. De provincie trekt hier nu € 12,5 miljoen voor uit. Hoe wordt het verder achterstallige onderhoud aangepakt? Wordt er niets gedaan, dan wordt de schade alleen maar groter, de heer Van Dijk refereerde hier al aan.

Mevrouw Nap laat weten dat haar fractie het een goed voorstel vindt, het is een goed impuls voor het erfgoed in de provincie.

Zij sluit zich wat de onderwerpen financiën en het onderhoud betreft aan bij de vragen van de fracties van D66 en PvdA.

Gedeputeerde Pennarts beantwoordt de vragen in de volgorde waarin zij zijn gesteld.

- Op de vraag waarom het bureau zo laat is ingezet licht de gedeputeerde toe dat het enige tijd heeft gekost om te onderzoeken wat er speelt in de markt, om te kunnen nagaan wat de monitor heeft opgeleverd en om de financieringen rond te krijgen. Daarbij komt dat de Erfgoedmonitor pas kort voor de zomer gereed was. Daarna werd duidelijk dat er ondersteuning nodig was bij het duidelijk krijgen van de financiële aspecten. Daarom is het bureau pas na de zomer ingeschakeld.

De heer Driehuijs merkt op dat de informatie die uit deze rapportage staat ook bekend is bij de ambtenaren en vraagt wat de meerwaarde is van het inschakelen van het bureau.

Gedeputeerde Pennarts licht toe dat de meerwaarde met name zit in de gesprekken die het bureau met de eigenaren heeft gevoerd. Daarnaast heeft men zich in de cofinanciering verdiept, zich gebogen over de bestekken en heeft bureau het contact met het NRF onderhouden. Het is van belang dat dit gebeurt door een deskundig bureau, het is niet het werk van ambtenaren.

- Op de vraag van D66 wat er met het resterende bedrag gebeurt, deelt de gedeputeerde mee dat dit in het Parelfonds blijft en dus alsnog wordt gebruikt. Een deel van de middelen die in een vorige periode niet werd uitgegeven, wordt nu gebruikt om de bedragen per jaarschijf wat op te hogen.
- De gedeputeerde benadrukt nogmaals het belang van het inschakelen van een extern bureau. De Erfgoedmonitor wordt gebruikt om te zien wat de restauratieachterstand is. Het externe bureau verdiept zich vervolgens in de oplossingen en in de financiering. Bij cofinanciering wordt bijvoorbeeld bekeken wat bij eigenaren door restauratiehypotheken kan worden ondervangen, van welke fondsen de eigenaren een bijdrage kunnen ontvangen en waar steun nodig is.

Ook is de link naar het NRF door Hylkema Consultants gelegd.

Mevrouw Boelhauer wijst erop dat voorgaande jaren geen extern bureau is ingeschakeld.

Gedeputeerde Pennarts licht toe dat de monitor een bredere scoop helpt geven op de restauratieachterstanden. Maar door het toepassen van de voorwaarden wordt de scoop kleiner en ontstaat uiteindelijk een goed totaalbeeld van de situatie per monument. Dit is een andere uitgangspositie.

- Op de vraag van de heer Kocken naar het onderhoud van de monitor antwoordt gedeputeerde Pennarts dat de gegevens zullen verouderen en het de bedoeling is dat er een vast bedrag beschikbaar wordt gesteld van € 100.000 om de monitor up to date te houden. Zij benadrukt dat de monitor niet vrijblijvend is gestart. Daarnaast worden eigenaren gestimuleerd om de Monumentenwacht in te schakelen.
- In reactie op de vraag van de heer Marchal licht de gedeputeerde toe dat niet alle gemeenten een financiële bijdrage leveren. De Erfgoedmonitor is behulpzaam bij het interesseren van fondsen voor projecten.
- De gedeputeerde laat de fractie van 50PLUS weten dat het restant in het fonds niet wegvloeit maar beschikbaar blijft in het Parelfonds.
- In de bijlage is te zien hoeveel Rijksmonumenten er per categorie zijn. Het budget voor Erfgoedparels was beduidend minder dan andere jaren. Na een discussie in de Staten is in

deze periode gekozen voor de buitenplaatsen als één van de drie sporen. Als er meer middelen beschikbaar zouden komen, zou de scoop verbreed kunnen worden.

In het verleden is wel veel geïnvesteerd in de restauratie van kerken en met name in die van industrieel erfgoed.

- Naar aanleiding van de opmerking van mevrouw Broere bevestigt de gedeputeerde dat de eigenaar van de buitenplaats het hout kan verkopen.

De heer Boerkamp licht zijn opmerking toe: uit het stuk blijkt het rooien en verkopen van hout juist een kostenpost te zijn.

Gedeputeerde Pennarts bevestigt dat hier veel kosten bij kunnen komen, maar mocht het een inkomstenbron zijn, dan zou die in dit geval aan Gunterstein toekomen.

- Desgevraagd deelt de gedeputeerde mee dat de provincie niet beschikt over aanvullende middelen voor klein onderhoud. Het Rijk heeft wel een dergelijke reserve: het Rijksregeling voor Restauratie voorziet in restauratiekosten tot € 15.000.
- Op de vraag van de PvdA hoe de bedragen tot stand zijn gekomen laat de gedeputeerde weten dat dit heeft te maken met de projecten die zijn aangedragen en met de voorwaarden als die van cofinanciering en toegankelijkheid voor het publiek. Er is gekozen voor Rijksmonumenten omdat men nu eenmaal ergens moest beginnen en Rijksmonumenten vaker aan een substantieel bedrag aan financiering kunnen komen.

De heer Driehuijs meent dat daarmee niets wordt gezegd over de nood van de objecten en vraagt naar de totstandkoming van de shortlist: hier lijkt sprake te zijn van ‘aansluiten bij successen’. Bovendien zijn er meer Rijksmonumenten, waarom is voor deze gekozen?

Gedeputeerde Pennarts memoreert dat het Rijk cofinancier is van de Erfgoedparels. Dit geeft al een zekere richting. Er is sprake van een objectieve kwalificatie als een pand een Rijksmonument is, er is sprake van kwaliteit, waarde en status van het monument. Verder moeten de monumenten voldoen aan de voorwaarden, met name de publiekstoegankelijkheid en de 50% cofinanciering. Daarnaast is er dus de keuze voor buitenplaatsen gemaakt.

Mevrouw Nap vraagt naar de verschillen in percentuele bijdragen van de provincie, dit kan 24% maar ook 50% zijn. Dit zou betekenen dat, wanneer er zelf fondsen worden gegenereerd, men juist minder van de provincie ontvangt. Dit werkt dan niet als stimulant.

Mevrouw Pennarts licht toe dat dit te maken heeft met het soort projecten dat men erbij wil betrekken. Ook hebben de verschillen te maken met de financieringscapaciteit, hoe het bedrag tot stand komt is vaak een combinatie van financieringen. De provincie is niet de partij die het financiële gat dicht. De provincie kan bijvoorbeeld aangeven dat 24% wordt geschonken, maar dat de rest door andere partijen gefinancierd moeten worden.

De heer Driehuijs citeert uit de rapportage: ‘Aangezien het Utrechts Landschap hiermee voldoet aan alle voorwaarden, wordt voorgesteld een bedrag van EUR 600.000,00 te reserveren...’ Dit geeft een beeld dat het criterium het voldoen aan de voorwaarden is en niet dat er sprake is van een beoordeling van de situatie, wat de gedeputeerde aangaf.

Gedeputeerde Pennarts erkent dat als hier de onderbouwing bij was vermeld, de afweging per project duidelijker was geweest. Er wordt echter scherp onderhandeld waarbij naar allerlei fondsen wordt gekeken. Dat is met name de rol van Hylkema Consultants geweest.

Het gebeurt natuurlijk ook dat een restauratie uiteindelijk niet te regelen is omdat bijvoorbeeld niet aan de voorwaarden kan worden voldaan.

- In reactie op de vraag over het Broeder- en Zusterplein in Zeist licht de gedeputeerde toe dat deze keuze is gemaakt omdat het plein een bijzondere plek is waar veel wordt georganiseerd. De bestrating levert een belangrijke bijdrage aan de sfeer van het plein.

- Als achterstallig onderhoud niet wordt opgepakt, is de schade groot. Onderhoud hoort altijd achter restauratie aan te komen. De suggestie om de Monumentenwacht hier strakker aan te koppelen een goede. Het is wel de vraag of dit geadviseerd of voorgeschreven kan worden.
- De vragen van de CDA-fractie heeft gedeputeerde Pennarts inmiddels beantwoord.

Op de vraag van de voorzitter of dit een sterstuk kan zijn, brengt mevrouw Broere naar voren dat zij, voordat haar fractie een dergelijk besluit kan nemen, graag zou weten of de Monumentenwacht hieraan gekoppeld gaat worden.

Gedeputeerde Pennarts geeft aan te moeten onderzoeken of het mogelijk is om dit als een verplichting mee te geven. Het is wel zo dat zojuist Oud-Amelisweerd werd genoemd, maar dat dit één voorbeeld is. Bij veel andere monumenten is de Monumentenwacht veel sterker in beeld.

Desgevraagd zegt de gedeputeerde toe dat de reactie op deze vraag in januari naar de commissie teruggekoppeld zal worden.

9. Presentatie Tussentijdse evaluatie Cultureel ondernemerschap

De voorzitter geeft het woord aan mevrouw Chantal van Doorn, programmamanager van het programma Cultureel ondernemerschap.

Aan de hand van een beamerpresentatie geeft mevrouw Van Doorn een presentatie over het programma Cultureel ondernemerschap. De sheets worden als bijlage 2 aan het verslag toegevoegd.

De voorzitter dankt mevrouw Van Doorn voor haar presentatie.

De voorzitter geeft de commissieleden de gelegenheid om vragen te stellen.

Mevrouw Hoek komt terug op de samenwerking met Utrecht en Amersfoort en vraagt hoe dit zich verhoudt tot de rest van de provincie.

Mevrouw Van Doorn wijst erop dat het een groeimodel is omdat het een complex proces is. De start was met twee gemeenten maar het is de bedoeling dat andere gemeenten zich hierbij aansluiten.

Mevrouw Hoek vraagt of er ook subsidie uit dit fonds beschikbaar is als niet een gemeente maar één van de voormalige kernen van de gemeente een boek over de eigen historie zou willen uitbrengen.

Mevrouw Van Doorn benadrukt dat het doel van het programma Cultureel ondernemerschap is het versterken van organisaties.

In de presentatie van het businessmodel Canvas werd RASA genoemd. De heer Schipper wijst op de onzekerheid waarin RASA verkeert wat huisvesting betreft.

Mevrouw Van Doorn licht toe dat juist organisaties waarmee het minder goed gaat belangstelling tonen voor het programma. Het blijkt dat dit traject een besluit soms kan versnellen. Vanuit het programma wordt niet voorkomen dat organisaties omvallen, de bedoeling is het ondernemerschap te ondersteunen. Dat kan voor RASA een reden zijn geweest om deel te nemen.

De heer Kocken heeft de volgende vragen:

- Wat is de stand van zaken bij de samenwerkende festivals, werken zij samen?
- Hij zou graag aansprekende voorbeelden horen van organisaties die dit hebben toegepast.

Mevrouw Van Doorn laat weten dat de lijst van de projecten kan worden ingezien.

In reactie op de vraag over de festivals erkent mevrouw Van Doorn dat er inmiddels een plan had moeten liggen. Als er een bijdrage van dit programma is, moet de organisatie zelf de financiering oppakken. Er is sprake van een subsidieconstructie waarbij de subsidie wordt afgebouwd en de contactpersonen gaven aan dat het punt van de financiering moest worden teruggekoppeld met hun achterban. Men bekijkt momenteel of een coördinator dit plan wat verder kan brengen.

Gedeputeerde Pennarts wijst erop dat de provincie een subsidierelatie met kleinere festivals heeft en niet met deze grotere festivals.

Desgevraagd zegt mevrouw Van Doorn toe de lijst met projecten aan de presentatie toe te voegen zodat de Statenleden hierover zullen beschikken.

De heer Kocken informeert naar de stand van zaken bij de vier samenwerkende gesubsidieerde festivals, dit naar aanleiding van een eerdere discussie hierover. Gedeputeerde Pennarts zegt toe dat de betreffende informatie zal worden teruggekoppeld naar de commissie.

Mevrouw Van Doorn heeft in haar presentatie aangegeven op heel veel vlakken samen te werken. Het lijkt of alles met alles wordt verknoopt. De heer Driehuijs vraagt zich af in hoeverre men dan grip blijft houden op het eigen proces. Als voorbeeld noemt hij het K.F. Hein Fonds dat als cofinancier in beeld zou zijn.

Mevrouw Van Doorn benadrukt dat met het revolverend fonds bewust met maar twee steden is gestart. Andere steden kunnen dan aansluiten. Het doel is niet dat het K.F. Hein Fonds als cofinancier optreedt, al zou dit wel meegenomen zijn.

Gedeputeerde Pennarts licht toe dat de naamsbekendheid en de positie van het fonds in de markt vooral van belang zijn.

Zij gaat in op de duizend bloemen bloei. In het coalitieakkoord staat dat de subsidies worden teruggebracht, maar dat het cultureel ondernemerschap wordt gestimuleerd. In eerste instantie was dat gericht op een grote groep, nu na twee jaar wordt verder gegaan met een kleinere groep. Wat de toekomst betreft gaan GS bij voorkeur door met de groep waar de provincie al een relatie mee heeft, hier kan men over het algemeen een stimulans op ondernemerschap goed gebruiken. Het doel is om een vorm van ondernemerschap te krijgen die past bij de hedendaagse cultuur.

De heer Marchal dankt mevrouw Van Doorn voor de presentatie. Hij constateert dat er nog geen harde conclusies zijn te trekken en vraagt of er garantie op succes is. De kaders van het stimuleren van cultureel ondernemerschap stonden helder in het coalitieakkoord en spreker vraagt of het beleid hierop kan worden beoordeeld.

Gedeputeerde Pennarts wijst erop dat crowdfunding blijkt te werken en breed ter beschikking kan worden gesteld. Op deze wijze komen ook andere relaties in aanraking met culturele vraagstukken. Zij erkent dat het nog wat aftasten is, het project is niet voor niets gestart met een behoeftenonderzoek. Bij sommige instellingen blijft de provincie mee oplopen (met name bij erfgoed), met andere (bijvoorbeeld podiumkunsten) blijft er wat meer afstand. Er is de afgelopen anderhalf jaar wel een enorme ontwikkeling te zien geweest.

Mevrouw Van Doorn vult aan dat in de volgende presentatie meer voorbeelden uit het praktijkveld voorbij zullen komen.

10. Statenbrieven en ingekomen stukken die ter informatie worden aangeboden

10.1 Bericht Europa vanuit het Bestuurlijk Overleg Europa Regio Randstand- fiches

Wordt voor kennisgeving aangenomen.

11. Sluiting

Mevrouw Broere brengt naar voren dat zij deze wijze van vergaderen niet prettig vond. De presentaties waren niet goed te zien en zij heeft de tijdsdruk als storend ervaren.

De voorzitter zegt toe deze punten mee te zullen nemen.

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter de vergadering.